

Fuglsang: Den måde, det ærede medlem hr. Oluf Pedersen diskuterer på, forekommer mig ret ejendommeligt, men i og for sig ikke uforklarligt. Det er noget, der forekommer ret ofte i vore dage: når man ikke er i stand til at argumentere mod det standpunkt, kommunisterne har taget, og mod den motivering, vi i dette konkrete tilfælde gav, farer man til at tale om forhold, som man ikke aner det fjerneste om, i det håb, at går den, så går den, og så har man gavnet sin egen stilling.

Vi kender det jo nok: hver gang et parti efterhånden har sat sit grundlag herhjemme til, prøver man at anbringe sig i den yderste reaktionære fløj og specialiserer sig i anti-kommunisme og prøver at redde sig nogle reaktionære stemmer; det er det, det ærede medlem hr. Oluf Pedersen gør nu.

Formanden: Det ærede medlem hr. Oluf Pedersen har ordet for en kort bemærkning. Jeg gør opmærksom på, at det er forslaget om grundforbedring, vi diskuterer.

Oluf Pedersen: Det, som jeg gjorde gældende, og som jeg må fastholde, er, at hvis man fulgte kommunisterne for derigennem at skabe beskæftigelse, ville slutresultatet blive, at vi fik lavet Danmark om til et fængsel, ligesom det er lykkedes kommunisterne andetsteds. Derfor advarer jeg imod at tage dem med på råd.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden: Efter anmodning skal jeg lade foretage delt afstemning over ændringsforslaget om en ny affattelse af lovforslaget.

§§ 1—3

vedtoges uden afstemning.

§ 4, stk. 1,

vedtoges med 75 stemmer mod 26; 28 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 4, stk. 2 og stk. 3,

vedtoges uden afstemning.

§§ 5—7

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om kreditforeninger.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1301, fremsættelsen i tidenden sp. 2491).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erhard Jakobsen: Som det fremgik af den højtærede boligministers bemærkninger ved fremsættelsen, er det foreliggende lovforslag med de foreslåede ændringer resultatet af overvejelser i tre forskellige instanser. Kommissionen om landbrugets kreditforhold står bag ved forslaget om at ophæve begrænsningen i adgangen til at belåne landbrugets løssøre, endvidere bag ved forslaget om at foreskrive kreditforeningerne, at der skal afgives tilbud i serier med længere og kortere amortisationstid, og også bag ved de ændringer, hvorved man tilsigter at begrænse konverteringsrisikoen, som naturligvis bidrager til at trykke kursen på obligationerne. Kreditforeningernes stående Fællesudvalg er en anden af instanserne. Udvalget har været boligministeriet behjælpeligt med nogle ændringer af teknisk art, og endelig har så boligministeriet selv taget initiativet til nogle bestemmelser med hensyn til aldersgrænse for funktionærer.

Hverken boligministeriets eller det stående fællesudvalgs forslag giver anledning til bemærkninger fra mit partis side. De forslag, der fremkommer efter ønske fra kommissionen, har jeg sammen med fhv. landbrugsminister Bording været med til at drøfte i kommissionen. Vi har været enige i disse forslag, og der er enighed i vort parti om, at forslagene bør fremmes her i tinget.

Den højtærede minister bragte kommissionen en tak for det udførte arbejde. Jeg går ud fra, at kommissionens formand, det ærede medlem hr. Thestrup, vil kvittere for denne tak. Jeg vil for øvrigt også mene,

[Erhard Jakobsen.]

at takken i høj grad er rettet til ham for hans udmærkede ledelse af arbejdet.

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger om forholdet mellem det arbejde, kommissionen har gjort, og de resultater, vi kan opvise. Jeg har enkelte steder i landet ved diskussioner på landbomøder hørt nogen kritik af, at vi har fået så lidt ud af det; man henviser til de vanskeligheder, landbruget står i, og så spørger man: er det virkelig alt, hvad I kan komme og byde os? Jeg mener nok, vi har vor ryg fri her. De vanskeligheder, landbruget står over for, kan vi vist ikke løse, hverken i denne eller nogen anden kommission. Det er vistnok på højere steder i udlandet, den slags ting kan bringes frem. Jeg synes, det er rimeligt ved denne lejlighed at gøre klart, at ingen kommission kunne have nået i hvert fald væsentligt mere, end vi har nået. Dels var der, som den højtærede minister sagde i sin fremsættelsestale, stærk modsatte interesser repræsenterede i kommissionen, dels har man også lov til at sige, at kommissionens muligheder var ret stærkt afgrænsede. Kommissionen kunne og skulle ikke tage stilling til den samlede finans- og kreditpolitik her i landet; f. eks. skulle vi heller ikke tage stilling til, hvilke nye låneformer, statsfinansiering eller andet, der kunne være tale om at bringe i anvendelse. Vi var alene henvist til at finde muligheder for at forbedre kreditvilkårene inden for det bestående systems rammer.

Det forhold, der, allerede før kommissionen blev nedsat, faldt stærkt i øjnene, og som vi i kommissionen vel har drøftet nogle snese gange, er den forholdsvis lave prioritet, som realkreditinstitutterne i vore dage har anbragt i landbrugsejendomme. Vi var mange, der havde svært ved at forstå, at det skulle være nødvendigt at være så forsigtig, som de ansvarlige folk her synes at være. På den anden side erkender vi naturligtvis, at disse ansvarlige folk har ubehagelige erindringer fra fortiden at henvise til, og i hvert fald er de pågældende valgt for at tage ansvaret for den politik, som kreditinstitutterne fører. Vi andre hverken burde eller kunne tage dette ansvar fra dem, og så havde vi vel også, nogle af os, vore tvivl om, hvor heldige

virksomheder en udvidelse af kreditmulighederne i almindelighed ville have. Det kan vel næppe undgås, at lettere adgang til at opnå kredit, f. eks. ved ejerskifte, giver en tendens til højere ejendomspriser, og så er man egentlig lige vidt.

Vi blev i kommissionen hurtig enige om, at vor opgave ikke egentlig var at skaffe større lån, men derimod snarere at skaffe bedre lån, og i den forbindelse kom vi så ind på spørgsmålet om, hvorvidt der ved låneudmålingen blev taget fornødent hensyn til, at løsøre nu om dage udgør en væsentlig større del af ejendommens samlede værdi, end det gjorde før i tiden. Her stødte vi så på den bestemmelse i kreditforeningslovens § 19, som en af de nu foreslåede ændringer tager sigte på at rette, den bestemmelse, at kredit- og hypotekforeningerne ved deres belåning ikke må medtage værdien af besætning og inventar til en landejendom med mere end 10 pct. af værdien af jord og bygninger.

Vi har i kommissionsbetænkningen opstillet et eksempel på en ejendom, der er vurderet til 100 000 kr., og hvis jord og bygninger har en værdi af 71 000 kr. Kreditinstitutterne må derefter regne løsørets værdi til 7 100 kr., og de giver altså lån efter en værdi af 78 100 kr. Med 60 pct.s belåning af denne værdi betyder det en faktisk belåning på 47 pct. af ejendommens samlede værdi, og tilsvarende kan hypotekforeningernes lån højst nå op til ca. 57 pct.

Det er på denne baggrund, kommissionen har foreslået § 19 i lov om kreditforeninger ændret, en ændring, der i høj grad forekommer os berettiget, al den stund man må regne med — de mere landbrugskyndige ordførere kan korrigere mig, hvis det ikke er rigtigt — at ca. 50 pct. af jord og bygningers værdi vel i dag nogenlunde svarer til værdien af løsøret.

Vi havde også et andet sigte med dette forslag; det har et videre perspektiv. Vi har i kommissionen arbejdet med tanken om at finde en eller anden form for særskilt løsørebelåning. Vi er ikke færdige med vore overvejelser — derfor fortsætter kommissionen jo også sit arbejde — men en betingelse for, at et sådant løsørelåneinstitut kan oprettes, er i al fald, at man har en mulighed for at adskille belåning af løsøre fra

[Erhard Jakobsen.]

belåning af fast ejendom; det var altså også grund for os til at bede boligministeren fremsætte forslag.

Med hensyn til den anden vigtige ændring, som kommissionen også står bag, nemlig spørgsmålet om de alternative lånetilbud, drøftede vi også meget i kommissionen, hvilken betydning tilbagebetalingsperiodens længde har, og et af de forhold, jeg i hvert fald har hæftet mig ved, er, at låneudmålingen ved en kortere afdragstid bliver ikke uvæsentligt højere end ved den lange afdragstid. Vi har fået den oplysning, at man kan regne med 6 pct. højere låneudmåling, hvor der er tale om 45 års tilbagebetalingstid, end hvor der er tale om 60 års tilbagebetalingstid, og der er en række andre forhold, som jeg ikke skal komme nærmere ind på her, men som også peger i den retning. Vi var i kommissionen nogle stykker, som i og for sig var stemt for, at man skulle gøre det tvungent, således at der fremover kun var den kortere afdragstid. For at opnå enighed, eller så godt som enighed i alt fald, bøjede vi os og gik med til, at ændringsforslaget fik den her foreslåede affattelse, nemlig at for landejendomme skal der alternativt med ethvert tilbud på lån med over 45 års amortisationstid afgives tilbud på lån med amortisationstid på højst 45 år og mindst 30 år.

Jeg har ikke flere bemærkninger at gøre til de foreslåede ændringer. Jeg skal på mit partis vegne anbefale dem til en velvillig behandling.

Helesen: Lovforslaget indeholder forslag om ændringer i kreditforeningsloven. Ændringerne er foreslået af realkreditkommissionen, af Kreditforeningernes stående Fællesudvalg og af boligministeren. Man kan vel tilføje, at disse ændringsforslag ikke udløser de store forventninger om en bedre løsning af realkreditens problemer, men at de bygger på det eksisterende lånegrundlag. Der er tale om en ajourføring af bestående forhold, som er både ønskelig og påkrævet, og jeg vil gerne tilsige mit partis velvilje til en videre behandling af lovforslaget i et udvalg.

Det, man tilsigtede med realkreditkommissionens arbejde, var at finde frem til forslag, der kunne påvirke realkreditens

obligationer i opadgående retning; men det har man stort set måttet opgive, og lovforslaget indeholder kun meget små ændringer, der kan forventes at ville få virkninger i så henseende.

Jeg finder det påkrævet, at man ser nærmere på hele den lovgivning, der omfatter de forskellige arter privilegerede panterettigheder. Disse fortrinsrettigheder, der i stadig stigende grad til fordel for det offentlige er skudt ind foran de egentlige realkreditlån, giver en meget betydelig afsvækkelse af kreditforeningernes lånemuligheder. Endvidere må det overvejes, om ikke kreditforholdene har udviklet sig således, at det burde overlades til kreditforeningerne at åbne serier med en længere løbetid end 10 år for højest forrentede lån.

Thestrup: I den betænkning, som kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold har udsendt, er redegjort for, hvorledes de foretagne undersøgelser har vist, at medens kreditforeningernes lån i landbrugsejendomme inden den anden verdenskrigs begyndelse lå på 50-60 pct. af ejendommens salgspriser, lå de i perioden fra 1952-53 til 1954-55 kun på 31-33 pct. af den samlede købesum for de senest omsatte ejendomme, og at hypotekforeningslånene med tillæg af foranstående lån kun udgjorde 40-45 pct. af den samlede købesum. Det må således erkendes, at der i forhold til handelspriserne er sket et ikke ubetydeligt fald i kreditforeningernes lån.

Kommissionen er i sine undersøgelser over, hvad grundene til denne nedgang er, kommet til det resultat, at den foruden en vis forsigtighed — en forsigtighed, som det vel er vanskeligt at dadle nogen for — med hensyn til, om den skete prisstigning helt ud kan holde, navnlig skyldes to forhold, nemlig for det første faren ved de såkaldte fortrinsprioriteter, de prioriteter, der uden nogen tilladelse fra prioritets-havernes side kan skydes ind foran de eksisterende prioriteter, og for det andet den begrænsning, der i henhold til kreditforeningslovens § 19, stk. 1, 2. punktum, er med hensyn til belåningen af medpantsat besætning og inventarium til en ejendom, idet værdien heraf ikke kan sættes højere end 10 pct. af værdien af jord og bygninger.

Kommissionen har endvidere undersøgt

[Thestrup.]

forskellige andre forhold såsom amortisationstidens længde, rentens højde og muligheden for konverteringsforbud for at se, om der på et eller flere af disse punkter skulle være nogle forhold, der bevirkede, at man var tilbageholdende med låneudmålingen, noget, som måske kunne ændres, uden at der viste sig uheldige forhold på andre områder. Kommissionen fandt her, at en nedsættelse af amortisationstiden ville bevirke en ikke ubetydelig forøgelse af låneudmålingen, og at konverteringsmuligheden virkede trykkende på højereforrentede kreditforeningsobligationers kurs.

Som følge af disse undersøgelser og de resultater, de gav, foreslog kommissionen for det første en væsentlig indskrænkning af fortrinsprioriteterne, for det andet en ophævelse af reglen i kreditforeningslovens § 19, stk. 1, 2. punktum, for det tredje en bestemmelse om, at der tillige med tilbud på lån med amortisationstid på over 45 år altid skal afgives tilbud på lån med kortere amortisationstid, samt for det fjerde en ændring af reglen i kreditforeningslovens § 24, stk. 4, således at man ophæver foreningernes adgang til at anvende de indgåede ordinære afdrag til opkøb i stedet for til udtrækning i serier og i afdelinger, hvor amortisationstiden andrager mindre end 60 år, for så vidt angår den heraf følgende forstærkede amortisation.

I det forslag til ændring af kreditforeningsloven, der her foreligger, har den indskrænkning af fortrinsprioriteterne, som jeg — ligesom det ærede medlem hr. Heilesen — anser for den vigtigste foranstaltning, den, der især vil bringe en højere låneudmåling, ikke fundet sin plads. De lovændringer, som skal til på dette område for at føre kommissionens forslag ud i livet, hører overhovedet ikke hjemme i det område, der er henlagt under den højtærede boligminister. Derimod har ministeren medtaget de øvrige af de forslag, der efter kommissionens opfattelse skulle bidrage til at forøge kredit- og hypotekforeningernes låneudmåling, i det lovforslag, der her er fremsat, og det vil jeg gerne takke ministeren meget for, ligesom jeg takker ministeren meget for de venlige ord, ministeren i bemærkningerne har udtalt om kommissionens arbejde.

Jeg vil gerne overveje den yderligere til-

føjelse, ministeren har gjort vedrørende § 24. Det er muligt, at den betyder en forbedring af kommissionens forslag, og vi er naturligvis taknemlige for enhver ting, der kan virke i samme retning som det, vi har tilstræbt.

De øvrige af de foreslåede ændringer er der, så vidt jeg kan se, ikke noget principielt i, og jeg skal derfor ikke gå nærmere ind på dem her ved første behandling.

Hermed kan jeg på mit partis vegne tilsige lovforslaget en hurtig og velvillig behandling, idet jeg tilføjer, at det er mit håb, at de øvrige af realkreditkommissionens forslag også snart må blive ført ud i livet. Jeg tilføjer endvidere, at også jeg kunne ønske, at det foreliggende lovforslag blev behandlet nærmere i et udvalg.

Aage Fogh: Det foreliggende lovforslag er vel, hvad den højtærede boligminister er i stand til at komme med, men det tilfredsstillende jo ingenlunde de krav, som vi fra vort partis side må stille i retning af ændringer af vore realkreditforhold i almindelighed. Dette skal ikke være nogen bebrejdelse imod den højtærede boligminister; så vidt jeg kan se, har det ærede medlem hr. Thestrup ret, når han siger, at lovforslaget dækker det, der sorterer under dette ministerium. Men vi har jo en række andre ministerier, som har indflydelse på disse lånespørgsmål i almindelighed; i den forbindelse vil jeg gerne i lighed med, hvad jeg har gjort tidligere, spørge justitsministeren, hvordan det går med den kommission, der arbejder med reglerne om underpantsettning af løsøre. At denne kommission gør sit arbejde færdigt, er, så vidt jeg kan se, en betingelse for, at vi kan komme videre med det allervigtigste af vort arbejde i realkreditkommissionen, og jeg synes egentlig, at den burde have været færdig. Vi har nu siddet i realkreditkommissionen i fire år, vi har samlet et stort materiale, der viser mange ting; vi har for ca. to år siden bedt om at få en særlig kommission til at stille forslag om de nødvendige ændringer på de pågældende områder, men vi har ikke hørt noget derfra. Jeg synes, at vi, når vi får det foreliggende lovforslag i udvalg, må se at få besked om, hvordan det går med arbejdet i den under justitsministeriet nedsatte kommission, og

[Aage Fogh.]

at man derefter skal lade realkreditkommissionen gøre sig endeligt færdig og komme med alle de udmærkede forslag, der vil kunne fremsættes til afhjælpning af kreditmangelen inden for erhvervslivet.

Må jeg angående det foreliggende lovforslag først sige, at bestemmelsen om at fastsætte en aldersgrænse for visse funktionærer i kreditforeningerne er jeg tilhænger af, men jeg synes, det må være nederdrægtig ubehageligt for den højtærede minister, at han skal have afgørelsen om, hvorvidt en direktør eller en anden medarbejder kan fortsætte. Det havde været langt behageligere for ministeren, om der var en bestemt regel, der sagde, at når den og den aldersgrænse var nået inden for et område, så faldt man for den og kunne ikke deltage i ledelsen mere. Vi har i og for sig eksempler nok fra praksis, der viser, at det var ønskeligt, om vi havde en sådan bestemmelse.

Så er der bestemmelsen om ophævelsen af den 10 pct.s regel, der blev indsat i loven i 1936. Det er jeg også tilhænger af. Men på det område ønsker jeg noget mere vidtgående, nemlig at besætning og inventar helt adskilles fra jord og bygninger ved belåning. Det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen sagde, at i øjeblikket udgør værdien af besætning og inventar 50 pct. af værdien af jord og bygninger, og disse værdidelen er yderst flygtige. Derfor er der ingen chance for, at en kreditforening, der har hovedsæde i København og belåner alle landejendomme på øerne, skulle kunne give ret store lån i de værdier, der står i besætning og inventar, netop fordi de er så flygtige og usikre; den vil holde sig til jorden og bygningerne alene. Man bør sikkert, hvis man ønsker disse værdier belånt, så det betyder noget reelt, udskille og belåne dem gennem lokale kreditinstitutioner.

Altså, jeg anerkender det fremskridt, den højtærede boligminister stiller forslag om, men det tilfredsstillende ingenlunde flertallet, vil jeg tro, i realkreditkommissionen i henseende til det, man havde tænkt sig.

Så er der de problemer, der løses under punkterne 7 og 8, der, så vidt jeg kan se, ikke er behandlet i realkreditkommissionen, og jeg har heller ikke noget materiale, så jeg helt ud kan bedømme virkningen af

disse bestemmelser. De ser i og for sig meget rimelige ud, men jeg vil gerne se noget nærmere på dem i udvalget; på nuværende tidspunkt kan jeg kun fremsætte ønske om, at vi får lejlighed til at se på disse bestemmelser i udvalget og derefter bedømme virkningerne af dem.

Jeg vil derefter gerne fremsætte et par almindelige bemærkninger om vor lånepolitik i det hele taget.

Der er næppe nogen tvivl om, at en betingelse for, at man overhovedet kan få en tilfredsstillende belåning for landbrugs-erhvervet gennem disse kanaler, er, at vi får en anden diskonto i Danmark. Når vi kører med en pengepris på 7 pct. — eller dér i nærheden — på det offentlige marked, er der ikke store chancer for, at man kan bruge vore gamle pengeinstitutter, fordi vi dér normalt vil komme ned på kurser, der er så lave, at praktikere, landbrugere og håndværkere, og hvem der har brug for penge, ikke vil gøre brug af disse lån. Jeg vil gerne understrege, at i øjeblikket er forholdet ikke det, at man inden for landbruget mangler værdier at sætte i pant. De undersøgelser, vi har foretaget i realkreditkommissionen, viser med al ønskelig tydelighed, at ca. to tredjedele af landbrugets værdier i dag er ubelånt. Jeg i hvert fald kan ikke huske, at vi nogen sinde tidligere har haft det forhold. Det er altså ikke værdier, vi mangler, men vi mangler lånemuligheder på rimelige vilkår. Jeg synes, dette forhold animerer stærkt til, at vi prøver på at lægge vor økonomi sådan til rette, at vi får en lavere rente, eftersom den højere rente medfører stagnation ude i erhvervslivet, og den medfører arbejdsløshed i øjeblikket, først og fremmest ude i landdistrikterne. Det må da vist være højest ubekvemt og ubehageligt ikke mindst for en socialdemokratisk regering at konstatere den kolossale ledighed, der har været ude i disse landdistrikter, hvor der i og for sig er arbejde nok, når bare pengemarkedet var afpasset efter de forhold, der forefindes derude. Derfor vil jeg stærkt opfordre til, at man har opmærksomheden henvendt på disse ting.

Jeg ved meget vel, at man i denne forbindelse vil sige, at det må også afhænge af, hvilke fremtidsmuligheder landbruget har, og hvis den tanke, der er ført frem fra

[Aage Fogh.]

engelsk side, skulle blive omsat til praktisk politik, er det nok muligt, det ikke vil være forsvarligt at anbringe alt for mange penge i dansk landbrug. Jeg vil dog imidlertid anse det for ganske givet, at vi alle er enige om at gøre, hvad man kan fra dansk side for at søge de forslag, der er fremført fra engelsk side, ændret og søge at opnå rimelige vilkår for vort hovederhverv.

Jeg ved ærlig talt ikke, hvem af de høje ministre jeg skal henvende mig til med følgende spørgsmål, men det må vel nærmest være den højtærede finansminister. Man kunne tænke sig, at der ude i det praktiske landbrug var interesse for at prøve på at gennemføre en nyordning, at prøve at foretage en adskillelse mellem besætning og inventar på den ene side og de faste bestanddele, jord og bygninger, på den anden side og indrette en lokal hypotekforening — ikke noget i retning af dem, vi nu har, for de er i virkeligheden kun en blindtarm, der kunne undværes; de har ikke haft betydning af nogen som helst art inden for praktisk landbrug — men en lokal hypotekforening med lokal ledelse og højest omfattende ét amt, således at man gennem denne forening gik ind for at yde lån, ikke alene mod sikkerhed i besætning og inventar — sådan som vi har det i øjeblikket i vore indkøbsforeninger for mindre jordbrugere, og således som landboforeningerne tænker at etablere det sammen med banker og sparekasser — men også give lån mod sikkerhed i besætning og inventar, der står på ejendommen. Hvis dette kan realiseres og der kan ydes tilstrækkelige garantier, kunne det så tænkes, at man fra finansministeriets side ville stille en garantifond, der kun skulle være til rådighed i tilfælde af, at der skete et eller andet, som man ikke kan overse på nuværende tidspunkt? Hvis man kunne gennemføre noget sådant, vil man kunne sætte belåningen ud til befolkningen, ud til erhvervene, og så ville staten være frigjaget for de store udlån, den yder i dag.

Jeg skal ikke sige noget ondt om statens udlån, de har vel gjort gavn på mange områder, men når man arbejder lidt med det praktiske, når man meget hurtigt til den erkendelse, at Christiansborg er på lidt for stor afstand fra det praktiske erhvervsliv; administrationen bliver let for stiv og hæmmer i for høj grad udvikling og omsætning. Derfor tror jeg, det ville være langt mere formålstjenligt at lægge belåningen ud, lade erhvervene som sådanne tage den væsentligste part af risikoen og så som sikkerhed for, at pengene kan skaffes frem, have staten stående i baggrunden med — nu skal jeg ikke nævne noget tal, men med nogle millioner til rådighed.

I samme forbindelse vil jeg gerne rejse det spørgsmål, om ikke man skulle undersøge muligheden af, at andenprioritetslån kunne gives med svingende rente og fast kurs. Jeg kan ikke se noget til hinder for, at f. eks. vore kæmpestore forsikrings-selskaber, der administrerer hundreder af millioner kroner, skulle kunne medvirke ved en sådan finansiering, hvor der var sikret dem en rente af deres penge, som svarede til pengeprisen, lad den være 5 pct. det ene år, 6 pct. det andet år, altså en rente, der svinger med prisen på penge i almindelighed, og så faste kurser. Jeg har erfaret, at det, man har imod kreditforeninger i dag, er, at der for dem gælder det omvendte: svingende kurser og fast rente.

Med disse bemærkninger kan jeg tilsige stor velvilje over for det lovforslag, boligministeren har fremsat. Jeg forlanger ikke mere af den højtærede minister, men jeg ønsker meget mere på andre områder, navnlig at den kommission, der sidder i justitsministeriet, bliver færdig, og at vi får en yderligere forhandling i realkreditkommissionen, hvor vi så kan prøve, hvor vidt vi kan nå. Jeg tror, vi kan nå vidt, når vi lægger arbejdet dér ordentligt til rette og man under det ærede medlem hr. Thestrups udmærkede ledelse får fremskaffet et materiale, på grundlag af hvilket der kan gennemføres ændringer af vor real-

[Aage Fogh.]

kreditlovgivning til fordel for erhvervs-
livet.

Fuglsang: På kommunisternes vegne vil jeg gerne tilsige velvilje til gennemførelsen af de ændringer, der her er foreslået til loven om kreditforeninger. Ændringerne er fremkaldt af de vanskeligheder, der i en årrække har været med hensyn til kreditforholdene inden for vore erhverv i det hele taget, men vel specielt inden for landbruget. I og for sig er disse vanskeligheder ikke uforklarlige. Det er jo sådan, at bortset fra de lovmæssigt bestemte grænser ligger pantsætningsgrænsen normalt således, at den, der udlåner pengene, kan betragte sine penge som sikret, medens den del af beløbet, som der er risiko ved, ligger på låntagerens hænder. Derfor ser vi, at pantsætningsgrænsen i normale tider ligger på omkring to tredjedele, medens den i øjeblikket i praksis ligger nede omkring 50 pct., hvilket simpelt hen er et udtryk for, at man ikke betragter de konjunkturer og de priser, som hersker i øjeblikket, som normale og stabile og som noget, man tør bruge som grundlag for belåning. Følgen er blevet, at der har været ganske store vanskeligheder med at skaffe de nødvendige kontante midler, ikke blot når det gælder den daglige drift af virksomheder, men også, og især, når det gælder handel med virksomheder, specielt landbrugsejendomme. Det er disse forhold, man her vil søge at ændre. Man kan ikke sige, at det resultat, realkreditkommissionen er kommet til i så henseende, dækker alle berettigede ønsker, men da der på visse områder er nyttige og velkomne fremskridt, vil vi støtte lovforslaget, idet vi dog vil afvente resultatet af udvalgsbehandlingen.

Oluf Pedersen: Det foreliggende lovforslag vil jeg anbefale til en velvillig udvalgsbehandling. Det er jo rigtigt, som omtalt af det ærede medlem hr. Thestrup, at man i kommissionen har undersøgt mange problemer. Det problem, som vel næsten har taget mest tid, var undersøgelserne med hensyn til, om man skulle have 45 eller 60 års afdragstid. Det gav en masse beregninger, og jeg kan godt sige, at det resultat, jeg kom til, da jeg havde fået alle disse bereg-

ninger tygget igennem, var, at det var praktisk talt ligeegyldigt, om man gjorde det ene eller det andet. Men sådan kan problemerne være lagt op og give en mægtig diskussion, hvor selve resultatet i virkeligheden er ligeegyldigt.

Det kan være meget tiltalende, at man skal afskaffe fortrinsprioriteter, men jeg har været forsigtig på dette område, for jeg vil nødigt gå med til noget, som kan gøre låneforholdene værre for de ringestillede, og jeg mener heller ikke, man skal hindre, at der kan ske forbedringer. Vi har i dag behandlet grundforbedringsspørgsmålet, og hvor der virkelig sker grundforbedring, mener jeg, der bør gives pantforud for de gamle panthavere; der er ingen mening i, at de gamle panthavere, som ikke sætter penge i noget, skal have større sikkerhed, fordi jorden forbedres.

Vi har også i kommissionen behandlet spørgsmålet om konjunkturbestemt rente. Det var i og for sig et meget interessant problem, og jeg mener, at der kom noget positivt ud af det, som bl. a. gav sig udslag i den ændring, der skete i statshusmandsloven, at renten blev gjort konjunkturbestemt, idet man gik ind på, at statshusmandsbrugene skulle svare sig. Jeg var meget glad for de undersøgelser, som der fandt sted.

Man drøftede også i kommissionen de problemer, der vedrører ejerskifte, og det kan ikke nægtes, at kommissionen afviste som liggende uden for kommissioriet — det gjorde det måske også — at foreslå en ændring, hvorved man skilte de samfundsskabte værdier ud og bestemte, at dem skulle staten simpelthen have, hvorefter der ingen statsfinansiering skulle finde sted. Der er det mærkelige ved det, at den samlede finansiering af landbruget på ca. 4 milliarder kr. ikke engang andrager så meget som jordværdien. Og det, som måtte være privatkapitalens opgave, ville da være at finansiere de arbejdsskabte værdier. Det kan da ikke være meningen, at den skal finansiere de naturskabte værdier eller de samfundsskabte, de kommer af sig selv. Men det spørgsmål vender vi jo i anden forbindelse tilbage til gang på gang, og sejren skal også nok komme på et vis tidspunkt.

[Oluf Pedersen.]

Man har også drøftet spørgsmålet om det særlige løsøres pantsætning, og det er utvivlsomt rigtigt, at det forudsætter en ændring af selve lovgivningen med hensyn til pantrettighederne. Jeg har ikke været imod, at man lavede en løsørepantsætning, men for mig at se bør en særlig løsørepantsætning være forbundet med, at førstepanthaveren får en part i løsøret; ellers tror jeg, det vil komme til en afklødning af ejendommen, der vil være til skade for produktionen.

Med hensyn til det spørgsmål, det ærede medlem hr. Aage Fogh rejste om en lavere diskonto, må jeg sige, at intet er sikkert mere rigtigt, end at det, vi trænger til, er en lavere diskonto. Men så kan man rejse spørgsmålet: hvorfor har vi da den høje diskonto, vi har i dag? Her vil jeg ikke fragå, at min opfattelse er, at den høje diskonto er noget, man har lavet her i folketinget, det er et resultat af statsfinansieringen. Statsfinansieringen til lav rente medfører ganske automatisk en høj diskonto; det er ligetil. Når staten giver tilskud til rentebetaling, er det klart, at de pågældende kan betale mere. Jeg er godt klar over, at det, man her lavede med statsfinansiering, var velment, men — ja, jeg vil ikke bruge for stærke ord — det har virket helt tosset. Det tror jeg man er ved at forstå fra alle sider. Af de betænkninger, jeg har læst det sidste par dage fra venstre og de konservative, har jeg set, at de er ved at blive klar over det. Nu mangler der bare, at også den anden side af salen bliver klar over, at statsfinansiering må vi på en eller anden måde se at komme bort fra. Men staten skal eje de samfundsskabte værdier, de skal i hvert fald være fællesje. Man må prøve at nå frem til at lære at skelne mellem mit og dit.

Jeg tør ikke bestride, at det er rigtigt, når det ærede medlem hr. Aage Fogh siger, at statsfinansieringen har gjort gavn; det har den måske, men jeg tror, at man tør sige, at den har gjort meget, meget større skade. Alene det, at vi har fået vel dobbelt så høj en rente her i landet, som vi ellers ville have, har bevirket, at alt vort boligbyggeri er blevet dobbelt så dyrt, som det ellers ville være blevet, og det er et meget sørgeligt resultat.

Boligministeren (Kjærboel): Jeg takker de ærede ordførere for den velvilje, de har givet udtryk for med hensyn til det foreliggende lovforslag. Jeg forstår, at man ønsker et udvalg nedsat, hvad der vel også er rimeligt og naturligt, og jeg skal selvfølgelig være til rådighed for udvalget, hvis min medvirken påkaldes, dog kun med hensyn til det foreliggende lovforslag.

Jeg vil gerne blot sige til det ærede medlem hr. Aage Fogh, der var inde på spørgsmålet om aldersgrænsen, at ved forarbejderne til kreditforeningsloven af 1936 fremgik det, at aldersbestemmelserne for tjenestemænd i kreditforeninger skulle praktiseres på ganske tilsvarende måde som aldersbestemmelserne for statens tjenestemænd. Jeg forstod det ærede medlem således, at han mente, det måtte være lidt ubehageligt for mig eller for vedkommende minister i givet fald at skulle praktisere denne principielle bestemmelse, men det mener jeg må kunne lade sig gøre. Der er vel i og for sig ikke nogen særlig holdbar begrundelse for, at direktøren for en kreditforening ikke skulle være underkastet samme aldersbestemmelser som de øvrige tjenestemænd.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): I besvarelse af det af det ærede medlem hr. Aage Fogh stillede spørgsmål vil jeg gerne oplyse, at den under justitsministeriet nedsatte kommission, der har arbejdet under forsæde af professor Illum, holdt sit afsluttende møde den 20.-21. januar i år, og at betænkningen er gået i trykken. Det ærede medlem ved, at trykkeriets arbejde i øjeblikket forsinkes noget ved det meget arbejde, der pålægges trykkeriet af det høje folketing, men jeg regner med, at betænkningen kan afgives inden for 14 dage. Jeg vil gerne føje til til glæde for det ærede medlem, at kommissionen har udformet de juridiske bestemmelser, det ærede medlem har efterlyst, og derefter kan realkreditkommissionen gå videre.

Aage Fogh: Jeg vil gerne takke den højtærede justitsminister for denne oplysning. Jeg håber så sikkert, at vi har betænkningen i løbet af de 14 dage og derefter snarest muligt kan fortsætte møderne

[Aage Fogh.]

i realkreditkommissionen, så vi kan nå et slutresultat med disse meget vigtige lovforslag, som man venter på ude omkring.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Erhard Jakobsen: Da der fra forskellig side er ytret ønske om at få sagen behandlet i udvalg og også mit parti er indstillet derpå, skal jeg foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til økonomi- og arbejdsministeren af Alfred Jensen m. fl. („Hvad agter regeringen at gøre for at skaffe beskæftigelse til de mange arbejdsløse?“).

Ordføreren for forespørgerne (Alfred Jensen): Massearbejdsløsheden er knyttet intimt til det kapitalistiske samfundssystem. Den kan have større eller mindre omfang, men den findes stedse og antager af og til et uhyggeligt omfang. Samfundsmæssigt set betyder det, at man går glip af umådelige mængder af varer og goder, som de arbejdsløse ville være i stand til at producere, hvis deres arbejdskraft blev udnyttet på samme måde som de øvrige arbejdendes. For de mange tusinde, der rammes af ledighed, betyder det lidelser og afsavn, ikke alene for dem selv, men også for deres pårørende. Det virker meningsløst, at mennesker, der vil og kan arbejde, holdes ude fra produktionen. Gennem tiderne er det derfor også gang på gang vist, hvor urimeligt det er, at samfundet ikke indretter sig på en mere fornuftig måde, så alle arbejdstøere kan være med til at producere for fællesskabet og derved gøre tilværelsen lettere og rigere.

Der er også udfoldet store bestræbelser for at komme arbejdsløsheden til livs, så vi kunne overvinde en af tidens værste svøber. Under anden verdenskrig blev det fra mange sider stillet i udsigt, at arbejdsløsheden ikke

ville blive tolereret, når menneskene blev den nazistiske fare kvit. Der blev også i vort land udstedt løfter om, at når krigen var forbi, ville vi ikke vende tilbage til tilstande, der var præget af krise og arbejdsløshed. Hvor meget der end tales om bedre beskæftigelsesforhold — ja, undertiden er der dem, der taler om overbeskæftigelse — står det fast, at arbejdsløsheden fortsat har redet vort land som en mare. Tusinder af medborgere har lidt under gentagne arbejdsløshedsperioder, hvor hjælpen ikke rækker hverken helt eller halvt til, og hvor tanken om en usikker fremtid hviler som en hård belastning på den arbejdsløse og hans familie. Dertil kommer, at arbejdsløsheden også gennem disse år fortsat har kastet sin skygge over adskillige arbejderhjem, hvor risikoen for, at familieforsørgeren blev sat uden for arbejdspladsen, hang som en mørk trussel, hvorimod der intet var at stille op.

Det var vel med henblik på denne frygt, at der på en af valgplakaterne i 1950 med manende ord stod: „Far må ikke blive arbejdsløs“, og man så bekymrede personer: barn og moder. Det er klart, at der her blev henvist til den katastrofe, det er, når et hjem rammes af arbejdsløshed, og det er klart, at en sådan plakat måtte gøre indtryk på alle.

Spørgsmålet var dengang som nu ikke alene et spørgsmål om at hindre en stigning i de arbejdsløses tal, det var også et spørgsmål om at sikre beskæftigelse til de mange tusinde, der var uden for produktionen. Gennemsnitstallet for arbejdsløse året igennem var da omkring 60 000, et tal, der står i skærende kontrast til talen om fuld beskæftigelse, og som er en ganske god illustration til, hvor slet løfterne om at sikre arbejde til alle er blevet indfriet. Man må ikke glemme, at gennemsnitsledigheden ikke siden anden verdenskrig nogen sinde har været under 50 000.

Det understreger stærkt, hvor alvorligt beskæftigelsesproblemet har været og er, og det betyder, at der, selv om vi ikke har haft så dybtgående og omfattende kriser som i 1930'erne, alligevel i vintertiden har været et ledighedstal på 130 000-140 000, ja, helt op til 150 000 eller tal, der stærkt nærmer sig dem, vi kendte i de største arbejdsløshedsperioder i de værste kriseår i 1930'erne.